

злочини у сфері обігу наркотичних засобів і психотропних речовин та їх аналогів і прекурсорів. Особливе занепокоєння викликає і той факт, що непоодинокими щорічно є злочинні прояви персоналу виправних колоній щодо особи засудженого (розділ 2 Особливої частини КК України «Злочини проти особи»: умисні вбивства, у тому числі при обтяжуючих обставинах; нанесення умисних тілесних ушкоджень, включаючи ті, що привели до смерті потерпілого; катування; т.ін.).

По суб'єктах злочинів їх загальна характеристика мала наступний вигляд (типологія злочинів): 1) молодший начальницький склад – 59 чол.; 2) середній начальницький склад – 46 чол.; 3) старший начальницький склад – 25 чол.; 4) вільнонайманий склад – 5 чол.; 5) державні службовці – 0 чол. Всього (2005-2010 р.р.) – 135 чол.

Таким чином, слід констатувати, що у структурі злочинів пріоритетне місце займає молодший начальницький склад (45% від усіх представників персоналу, що вчинили злочини у виправних колоніях).

Підводячи підсумки по даному питанню роботи, слід констатувати, що сучасний стан, структура, динаміка та тенденції розвитку злочинів, що вчиняються персоналом виправних колоній, свідчать не тільки про стереотипність підходів у протидії даному виду злочинів, прорахунки в кримінально-виконавчій діяльності, т. ін., але й про необхідність посилення наукового супроводу цих явищ і процесів, та виступають додатковим аргументом залучення до боротьби із зазначеними суспільно небезпечними діяннями усіх можливостей, форм, сил і засобів запобігання злочинам, що й стало одним із елементів предмету даного дослідження.

Список використаних джерел (посилань):

1. Права людини в Україні – 2007: Доповідь правозахисних організацій / За ред. Є. Захарова, І. Рапп, В. Яворського. – Х.: Права людини, 2008. – 304 с.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3-х кн. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. – Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. – 712 с.
3. Аналіз роботи судів загальної юрисдикції в 2001 р. за даними судової статистики // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 4 (32). – С.15-25.
4. Судова практика розгляду кримінальних справ про службові злочини з ознаками корупційних діянь (статті 364, 365 та 368 Кримінального кодексу України), а також справ про адміністративну відповідальність за порушення вимог Закону України від 5 жовтня 1995 р. «Про боротьбу з корупцією» // Вісник Верховного Суду України. – 2009. - №7 (107). – С. 24-32.
5. Забезпечення прав і свобод людини в пенітенціарних закладах // Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні: Доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. – К.: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, 2004. – С. 278-308.
6. Інформаційний бюлетень про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2008 році. – К.: Державний департамент України з питань виконання покарань, 2009. - №1314 / Іл. – 12 бер. – 56 с. (для службового користування).

ЩОДО РОЛІ ТА МІСЦЯ РЕЖИМУ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ЗАПОБІГАННІ ЗЛОЧИНАМ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ

Остапович Інна Петрівна, здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, директор ННШП НАВС *Колб О.Г.*

У загальному вигляді засоби (прийоми, способи дії тощо) [1, с. 215] забезпечення виправлення та ресоціалізації засуджених визначені у ч. 3 ст. 6 КВК України, до яких законодавець відніс: 1) встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим); 2) суспільно-корисну працю; 3) соціально-виховну роботу; 4) загальноосвітнє і професійно технічне навчання; 5) громадський вплив. При цьому, як зазначено в ч. 4 цієї статті

КВК, дані засоби застосовуються до засудженого з урахуванням виду покарання, особистості засудженого, характеру, ступеня суспільної небезпеки і мотивів вчиненого злочину та поведінки засудженого під час відбування покарання. Зокрема, для осіб, які тримаються в УВП, законодавець встановив деякі особливості як режиму (ст. 102 КВК), так й інших основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених [2]. Саме зазначені відмінності, як показали результати даного дослідження, й використовуються засудженими до позбавлення волі при вчиненні злочинів у ході відбування даного покарання. Враховуючи зазначене та з метою розробки науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на підвищення рівня ефективності кожного із визначених у законі засобів впливу на засудженого, досить важливо встановити потенціал і можливості окремо взятого основного засобу виправлення та ресоціалізації засуджених, у тому числі й у сфері протидії злочинності в УВП.

Першим у переліку цих засобів законодавець назвав встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим). І, як встановлено у ході даного дослідження, зробив це не випадково.

По-перше, переважна більшість злочинів засудженими до позбавлення волі вчиняється саме через прорахунки, недоліки, недбалість тощо з питань організації режиму відбування (виконання) покарання в УВП. Зокрема, тільки у 2011 році серед умов, що сприяли вчиненню злочинів особами, засудженими до позбавлення волі, виділялись ті, що були пов'язані з режимом, а саме – проникнення на охороняємі об'єкти наркотичних речовин, грошей, спиртних напитків, т.ін. [3].

По-друге, досі в науці не дивлячись на законодавче визначення поняття «режиму», що дано в ст. 102 КВК, продовжуються дискусії щодо його змісту розпочинаючи з часів, коли воно було вперше вжито, як встановив М.О. Стручков, у Тимчасовій інструкції НКЮРРФСР від 23 липня 1918 р. «Про позбавлення волі як заходу покарання і про порядок відбування такого» (в ст. 7 мова велась про режим підслідних) [4, с. 48], до сьогоднішніх теоретичних підходів з цього питання [5, с. 20-32].

По-третє, як у змісті поняття «основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених», так і у понятті «режим» відсутні елементи, що відображають їх соціально-правову природу з точки зору їх можливостей по запобіганню злочинам, що логічно витікає із змісту ст. 50 КК та ст. 1 КВК України, в яких визначено дане завдання.

Підводячи у цілому висновки по даному питанню дослідження, варто констатувати, що виправлення та ресоціалізація засуджених – це одне із найбільш складних та не розроблених в науці у контексті більш ефективного застосування їх у запобіганні злочинам визначених у законі основних засобів виправлення і ресоціалізації. Саме тому слід погодитись з Л.М. Давиденко, який пропонує основними показниками результатів кримінально-виконавчої діяльності та виправлення засуджених вважати стан правопорядку серед осіб, які тримаються в УВП, а також рівень рецидиву (повторності) [6, с. 13] серед них після звільнення їх від відбування покарання в порядку та на підставах, визначених у ст.ст. 152-154 КВК України.

Для належного вирішення проблем, що стали предметом даного дослідження, необхідно здійснити наступні заходи:

1. Доповнити ст. 6 КВК України «Виправлення і ресоціалізація засуджених та їх основні засоби» частиною 5 такого змісту:

«Основними критеріями ефективності застосування засобів виправлення та ресоціалізації є рівень рецидиву та стан правопорядку серед осіб, які відбувають покарання».

Необхідність даної видозміни доведена у цій роботі. Крім цього, тільки при такому підході на практиці буде відображена як кримінально-

виконавча, так і кримінологічна природа основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених.

2. Частину 1 ст. 102 КВК «Режим у колоніях та його основні вимоги» у кінці речення доповнити словосполученням «а також спрямований на запобігання вчиненню нових злочинів засудженими».

Зазначена видозміна дозволить привести у відповідність зміст ст. 102 та ст. 1 КВК, а також ст. 50 КК України, що закріпили одне із завдань кримінально-виконавчої діяльності, а саме – по запобіганню вчиненню нових злочинів засудженими.

Список використаних джерел (посилань):

1. Великий тлумачний словник української мови / Упоряд. Т.В. Ковальова. – Х.: Фоліо, 2005. – 767 с.
2. Дука О.А., Копотун І.М. Організація нагляду за засудженими у кримінально-виконавчих установах: посібник / За заг. ред. д.ю.н., проф. О.М. Джужі. – К.: Державна пенітенціарна служба України, 2012. – 222 с.
3. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2011 році: Інформаційний бюлетень. – К.: Державна пенітенціарна служба України, 2011. – Кн. 1 – 68 с.
4. Стручков Н.А. Курс исправительно-трудового права: Проблемы Особенной части [Текст] / Н.А. Стручков. – М.: Юрид. лит., 1985. – 320 с.
5. Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі: Монографія / За заг. ред. д.ю.н., проф. А.Х. Степанюка. – Х.: Кроссруд, 2011. – 323 с.
6. Противодействие преступности: Учебное пособие / Литвинов А.Н., Давыденко Л.М., Давыденко Л.М. и др. – К.: «Хай» – Тек Пресс», 2011. – 200 с.

**ПРО ДЕЯКІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ЩОДО
ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ, СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАСОБІВ І ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ДО ЗАСУДЖЕНИХ
ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ**

Охман Ольга Василівна, здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор директор ННПП НАВС Колб О.Г.

Як встановлено у ході даного дослідження, досить актуальними у контексті з'ясування змісту детермінант запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній, є окремі положення Особливих принципів застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами по підтриманню правопорядку, у яких визначено, що робота посадових осіб по підтриманню правопорядку має велику соціальну вагу, і саме тому слід підтримувати на належному рівні і, при необхідності покращувати умови праці цих посадових осіб, враховуючи, що загроза життю та безпеці посадових осіб по підтриманню правопорядку має розглядатися як загроза стабільності суспільства у цілому, а також те, що посадові особи по підтриманню правопорядку відіграють виключну роль у захисті прав людини на життя, свободу і безпеку, як це гарантується у Загальній декларації прав людини та підтверджується в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права [1, с. 113-125].

Аналогічний підхід можна знайти в Декларації прав і обов'язків окремих осіб, груп і органів суспільства заохочувати та захищати загальноприйняті права людини і основні свободи, у ст. 2 якої зазначено, що будь-яка держава несе основну відповідальність та обов'язок захищати, заохочувати та здійснювати всі права людини і основні свободи, зокрема шляхом таких заходів, які можуть необхідними для створення всіх необхідних умов у соціальній, економічній та політичній, а також в інших сферах діяльності та інших гарантій, необхідних для забезпечення того, що всі особи під її юрисдикцією індивідуально та спільно з іншими могли користуватися цими правами і свободами на практиці [2].